

РУСИН

ІНФОРМАЧНИЙ ДВОТЫЖДЕННИК РУСИНІВ СЛОВЕНЬСКА

INFORMAČNÝ DVOJTÝŽDENNÍK RUSINOV SLOVENSKA

Спонукуєме вам :

Позываєме на Злату бочку	4
Ославы юбілею ДАД-у	4
Зрахованя обывательства	5
Свіже інфо із Підкарпатя	8-9
Вышла нова книжка	10

Тогорочне перше засідання Світової ради Русинів (СРР)

Прага, 27. – 28. фебруар 2010. В Домі народностных меншын одбыло ся тогорочне перше (а цілковито – третє) засідання Світової ради Русинів (СРР) за участи вшыткых десятох членів Рады.

В рамцях доповніня організачной штруктуры СРР была зволена Ревізна рада СРР, членами якої ся стали: Іван Петрецькый (Румунія), Мійо Шайтош і Михал Поланко (Чесько), як її членове.

Головными темами дваденного іднання были такы актуалности русиньского народного жывота, як зрахованя обывательства у роках 2011 і 2012 у єднотливых штатах з русиньскым меншиновым обывательством, організація Днів Русинів у Європі ай у США і Канаді а пересмотрена была ай русиньска діпломатічна корешпенденція, главні писемне ослівліня Радов владных органів Польщі і Украйны.

Наймаркантнішым проблемом у процесі списованя людей у Європі в роках 2010-2011 є неакцептованя владов Украйны Русинів як окремой народностной меншыны. Зато СРР ся обернула письмом на україньскы владны органы з жадостьов о узнаня Русинів за автохтонну народностну меншыну в згоді із меджінародными штандартами. Русиньска світова політічна репрезентація далше од Украйны пожадує, абы Карпатскы Русины на Украйні были зачленены до списку народностных меншын у зраховавчых листинах, бо лем так русиньскы люди на Украйні можуть на другый рік при супісі обывательства выявити властну ідентічность, як є тому у далшых країнах цивілізованой Європы. Одповідь прийшла із Міністерства заграничных діл Украйны.

Зато, же із Украйны прийшла неуспокоіва одповідь а канцеларія предсідателя Рады міністрів

Польска жадость СРР о проголошіня Акції Вісла за незаконну, поступила тоту жадость польскому

русиньскых активістів на контакт із русиньскым обывательством. Што ся тыкать зрахованя людей

▲ Сполочне фото членів СРР і призваных молодых гостей на засіданю СРР в Празі.

міністерствови заграничя, том было на засіданю СРР у Празі договорене, же влады обидвох републик будуть про неуспокойливість рішіня даного вопросу іщі раз ослівлены в смыслі позітвіного рішіня як про Русинів Підкарпатьской Русі, так і про польскых Русинів – Лемків. (Про поясніня читателім уводиме, же Акція Вісла із 1946 року значіла насилне выстягованя польскых Лемків із їх прибескідьскых реґіонів до чуждїх і оддаленых реґіонів польского штату, де многы жыють іщі дондесь.)

Ку проблематіці зрахованя обывательства нелем на Словеньску, але у других штатах СРР прияла далшы установліня, з якими вас інформуєме поніже. В приправі зрахованя обывательства ся жадать потреба ослівліня старостів сел і приматорів міст, абы ку зраховавчым комісарім причленили ай

на Підкарпатьскій Русі (Украйні), треба ослівити Европску унію, абы меджі притомными позорователями при зрахованю были притомны ай русиньскы позорователі. Світова рада Русинів ослівить актуалны країны, абы їх штатістичны уряды установили у зраховавчых листинах ай

колонкы на русиньску народность і на русиньскый материньскый язык. Кажда країньска організація має за задачу выпрацованя плану ослівліня властного русиньского обывательства перед списованьом. Словеньска Русиньска оброда на празькім засіданю СРР выгласила, же у ділі форми списовавчых листин на зрахованя обывательства не пожадує русиньску языкову мутацію тыхто листин, але лем обычайну – словеньскофонну, яка бы словеньскых Русинів не приводила ку збыточным недорозумліням і дезоріентаціям.

В сучасности сьме свідками зроду новой русиньской культурно-посполитой традиції а то зроджіня свята Дня Русинів, який ся буде одбывати у вшыткых країнах із русиньскым етніком. На засіданю СРР у Празі з той причіны делеґаты із ушыткых держав предложыли план організачного забезпечіня тогого народного празднику.

З єднотливых пропозицій наслідні выплывать, же свята Дня Русинів ся в поєдных штатах одбудуть у термінох. День Русинів у Сербії ся святив 17. януара, у Хорватьску буде 25. мая, на Словеньску – 4. юна, у Мадярьску – 6. юна, у Румунії – 4. септембра а в Чеську, на Украйні, в Польщі і в США ай Канаді терміны свят

► с. 2

ФЕДОР ВІЦО – ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

► с. 2

іщі не суть установлены, но ку їх забезпечіню народны русиньскы організації активні приспівають.

Із крайовых точок програму засіданя CPP треба увести рішіня CPP, же часопис Русин (выдаваный Здружіньом Русин і Народны новинки – А. Зозуляк) буде і надалше браный як часопис вшиткых Русинів світа, здружених у Світовім конгресі Русинів і зато єднотливы країны до редакції Русина суть повинны посылати матеріали із тематиков свого народного жывота.

Проїднане было письмо П. Р. Маґочія, честного председателя Світового Конгресу Русинів (СКР), котрый ся обернув на CPP із пожаданьом высвітліня прав і повинностей честного председателя СКР. Одповідь была установлена в тім смыслі, же честный председатель при засіданях органів

має лем poradный голос а кідь націвить країну з русиньскым етносом із заміром політичного іднаня, є повинуватый тото іднаня абсолвувати за участы на нім председы домашньої русиньской організації.

Проїднана была і ситуація із архівом світових центральных русиньских органів, бо бывший секретарь CPP дотеперь (уже веце, як три роки) не „встиг“ передати споминаний архів до рук CPP.

Друге тогорочне засіданя Світовой рады Русинів ся одбуде у польскім місті Криніця в дньох 22. – 23. мая за одбываня ся Бенале русиньской культуры у тім же місті.

Про інтересуючіх ся уводжаме супис членів Світовой рады Русинів: Дюра Папуґа (председатель) – Сербія, Владимир Противняк (секретарь) – Словенсько; чле-

▲ На фото, председа CPP Дюра Папуґа із Сербії (перший зліва), дале підпредсідкыня CPP Маріянна Лявинець із Мадарьска і Андрій Копча, член CPP за Польско.

нове: Маріянна Лявинець (Мадарьщина), Юрій Фірцак (Румунія), Андрій Копча (Польща), Джон Ріґетті (США), Миколай Бобинець (Україна), Наталія Гнатко (Хорва-

тія), Александер Мошкала (Чесько), Мартин Караш (Словенсько) – Світовый форум русиньской молодежи.

-ШС-

Координачный выбор Русиньской оброды на Словенську іщі в часі за председованя Василя Турка уж скірше (перед роком 1995) ся інтересовав, яким способом бы реалізувати кодифікацію русиньского языка. Не мали сьме ани грошей, ани достаток людей, абы ся могли тій проблематіці оддати таков міров, як выжадовало тото серйозне діло. Были ту люди, яки одкročнули од української орієнтації, бо собі усвідомили русиньску правду, лемже многы одыйденьці з української шіфы пішли словеньсков путьов і з тых хосен Русины уж не могли мати.

Треба повісти, же найбівший перехо́д настав у дакотрых новинарів українських новинок Нове життя, котры подтвердили своє русиньске походжіня тым, же выступили із редакції і зачали помыгати родити ся нашому словови як выдаваньом Народных новинок ай Русина, так ай помічов при кодифікації языка.

Но а была ту незаступительна работа нововытвореного Інштитуту русиньского языка і культуры, в котрім працювали доценты Василь Ябур і Юрій Панько а тыж Наташа Богданова. Свої задачи на приправі кодифікації барз добрі повнили і за сполучасты далшых сполупрацівників выготовили нормотворны работы (словники, системати-

РУСИНЫ САМЫ ЗА СЕБЕ ПОВІДЯТЬ ПРАВДУ СВІТОВИ!

(Розпамятованя ся на кодифікацію)

Пяднатцять років не многый час, але як за тоты роки сьме лем змогутніли! А то зато, бо поміцнішала наша русиньска мати. А матірвов народа є язык. Тот наш сьме підняли перед пятнадцятьма роками з історічної біды. Тай народ обжыв.

Кідь на т'то чоловік подумать...

Не было скусеностей, ани пінязей, лем **пригорца людік**, але запалених **йти** за свойов русиньсков правдов і найти жывотородный корінчик свого роду.

зована ґраматіка), без яких бы словенська академія немогла кодифікацію узнати. Без споминаного языкового інштитуту бы нігда не было того, на што днешнім дньом можеме быти горды. А за выникнутя інштитуту подякованя

патрить цілому тогдышньому Координачному выбору Русиньской оброды, який ся постарав о його зрод.

Перероджованя русиньского обывательства по році 1990 на бік русиньской народностной

орієнтації не было спочатку аж таке єднозначне, чому вірили і на што ся надіяли функціонарі Русиньской оброды. Процес установльованя (офіціального) русинства ся розбіговав помалы. У сучасности ситуація є така, же у 92 валалох проценто Русинів пересягує 20 % граніцю і перемигать процентуалність української орієнтації обывательства. Лем у шестьох (6) русиньских селах є ситуація така, же 20 % людности мать записану українську народность а русиньска орієнтація у тых селах в порівнаню з україньсков є низша.

Але вернийме ся ку самотній кодифікації. Її приправа была тяжка з той главной причіны, же сьме были без скусеностей. Наконець, кодифікації языків ся в ході історії не діють лем так каждый день. Требало мати наприклад предкодифікачны выядріня од першорядных языкознальців о тім, же русиньский язык є історічні самостатным дорозумивательным средством окремішнього русиньского народа, а не лем даяким діалектом українського языка, даякой „гілкы“ українського народа. Особні єм був приголошений на іднаня як на Міністерстві култруры СР, але ай у Матіці словенській в Братіславі, де сьме терпезливо жадали підпору Русиньской

▲ На фото С. Л. автор інтересной статі, Др. Іван Бандуріч, другый зліва.

оброды у сназі о кодифікованя материньского языка. Наконець высокопозитивного оцініня і согласіня із самобытностей русиньского народного языка ся нам дістало од Языконаучного уставу Людовіта Штура Словенской академії наук. Также перша важна перепона на пути к успешности была перекрочена.

Проблемы настали ай у тім, же Русиньска оброда не мала грошы а у році 1995 наше банкоконтото зістало заблоковане. Против кодифікації выступовали функціонарі української народностной організації (СРУС), українскы прясівскы новинкы і прясівске радювысыланыя. Дакотры з тых людей ся іщі дотеперь не успокоїли із установлїном русиньского літературного языка а акт кодифікації суть охотны спохопити лем як політичну акцію. Не годни тоты люди забыты нам, же сьме ся одлучили од Українців. Мы ся од никого не одлучали, мы лем хотїли і хочеме быти собов самыма. (Русиньску культуру функціонарі СРУС-у привластнують собі і доньні поважують і за українську тай роблять то проти волі Русинів. Дакотры носители української орієнтації барз критіковали ай языковий семінар у році 1992, котрый ся зышов у Бардїювских Купелях а треба повісти, же велика кампань з боку українських організації і установ была роблена на найвысших штатных урядах Словенська, же Русины не суть Русинами, але Українцями.

Найнихто за Русинів не повідать о тім, хто они суть! Русины самы за себе повідають правду світови! А в тім рахунку ай словенським Українцям.

По заргументованю даной ситуації колектів членів Русиньской оброды (Миколай Ляш, Ярослав Сисак, Александер Зозуляк і Іван Бандуріч), якый ся зышов у децембрі 1994, дефінітивні вирішив кодифіковати русиньскы язык дня 27. януара 1995 у Братіславі а то ай наприк тяжкій ситуації, же Русиньска оброда в тім часі не мала ниякы грошы. Особні сьме на стрітнутю высловили таку думку, же кідь не суть грошы, каждый з нас мать шпорительну книжку і вшыткы штырьоме заплатиме з властного вкляду выдавкы,

якы ся нам по часі (можно) будуть вертати.

Окрім фахового і організаторского приправлїня славности на день кодифікації требало справцовати Декларацию з акту проголошїня, обїднати автобус на трасу Прясів – Братіслава і одты назад, забезпечити ночлігы, культурный програм а главні дваденне стравованя. Але вшыткы сьме ся до того пустили з энтузіазмом, абы сьме самы собі доказали, же собі знаме порадити з тяжкостями, бо сьме то поважовали за скушку, перед котров стоїть вшыток русиньскы народ, а не лем жменька энтузіастів. За велику поміч у тім ділі мушено похвалити доктора Миколая Онуфряка, тогашнього директора високошкольского інтернату Млада гарда у Братіславі, родака із Габуры. Вытворив нам файны вгодности бываня і стравованя, хоць сьме ся з ним прямо вырівнати не могли, але аж по місяцях чеканя на дотації.

Участь на славности была богата – около 60 гостів і домашніх. Поприходили не лем прясівскы патріоты, але ай особыности вшелякых народностей і сфер політичного, сполоченьского і церьковного жывота. Радість нас, Прясівчанів і выходнярів, перетырвовала іщі в автобусі при обратній дразі, кідь ани минутку не было тихо, але цілов драгов ся співало. Были сьме щастны, многы з великой радости сплакїли. Выслідок работы історичного досягу доляговав своїм мілосерденством на каждую душу. Кто товды думав на прийдешность? Нихто! Гріла нас хвіля успіху. Днесь видиме, же засаженный стромик ся зеленіє і росте лем товды, кідь го розумні обходиме. Єден народ – еден язык. Не выдумуйме новы свидницкы, ці там старолубовнянскы языковы нормы. Хоць сьме єдны пуйдякы, другы пїйдякы а третї пїйдякы, народный язык є компромісом нашой толеранції і братства а уж ани не кажу, же ай силного здорового розуму. Кто ся до властной скоры не вміщать, тому жывотна судьба приправить другу, але тамта уж русиньсков быти не мусить.

Гварю, вам, братове, як ай перед тым: Русины, воспомне ся!

Др. Іван Бандуріч

Ѓакujeme, же нам venujте 2% zo svojich danї

Milї čitatelia, priatelіa a priaznivci Ľusїnov, **Ľusїnska obroda na Slovensku (ĽOS) ako najstaršia organizacia Ľusїnov na Slovensku**, dovoluje si Ľas aj touto cestou oslovїt, aby ste jej prejavili svoju priazeň a venovali 2 % z Ľasїch danї. ĽOS bola na Notarskom urade ĽU Ľr. Ľvety Andrašovovej dňa 15.12.2009 zapїsaná do registra oprávnєných osb na prijїmanie 2% podielu zo zaplatєnej dane z prїjmu pod spisovou značkou N 236/2009.

ĽOS sa obracia na Ľas s laskavou prosbou o venovanie 2% z danї.

Ѓdaje občianskeho zdruzenia:

Ľusїnska obroda na Slovensku
Ľevočská ul. č. 9, Prešov 080 01

ЃĽO: 17151074, č.ú: 2155073158/0200

Ѓako poukázat 2% z dane ?

Ѓyzickє a právnickє osoby, ktorє podávajў daňovє priznanie príslušnєmu daňovєmu uradu, nemusia vypїňat žiadne dodatočné tlačїvá, ale priamo do daňovєho priznania napїšu názov, právnu formu, adresu a ĽĽO subjektu, ktorєmu sa rozhodli 2 % zo svojich danї poukázat (do 31. 3. 2010).

Osoby pracujўce v zamestnaneckom pomere vyplnia do 30. 4. 2010 „Vyhlásenie“, ktorє sa nachádza na každyĽ Daňovom urade a spolu s Potvrdenїm o zaplatєnї dane, obe tlačїvá doručia na Ľaňovў urad podľa svojho bydliska.

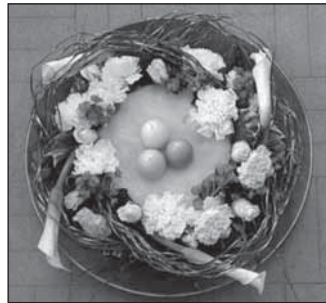
Srdečne Ľakujeme za Ľašu podporu a priazeň!

Karpatská kraslica 2010

Vihorlatské múzeum v Humennom v spolupráci s okresnou organizáciou Únie žien Slovenska a mestom Humenné pripravilo už **18. ročník súťažno-predajnej výstavy Karpatská kraslica**. Prehliadky sa zúčastňuje rekordných 50 autorov a autoriek s kolekciami 10 až 15 kraslic z oblasti Humenného, Sniny, Medzilaboriec, ale aj Vranova, Stropkova, Bardejova, Košic, Trebišova, Partizánskeho a Novej Bane. Vystavené kraslice dopľna 12 kolekciї z Múzea kraslic v Zengövárkony a družobného mesta Mátészalka v Maďarsku, 2 z Gminy Zarszyn v Poľsku a dve z Múzea kraslic v Kolomyji na Ukrajine a z Ľvova. Spolu je vystavených približne tisíc veľkonočných vajčiek.

Vystavené kraslice reprezentujў rōzne techniky. Návštevnícividia klasickў batikū, voskovў techniku, vyškabovanie výzdoby, tzv. madeiru (s dierkami), vitráž, olepovanie (slama, papier, nitky, drobná mozaika), ale aj výzdobu

nitmi, dekór maľovaný anilínovými a latexovými farbami. Okrem klasických slepačїch veľkonočných vajčiek predstavujў jednot-

livї autori svoje malє umeleckє diela aj na husacїch, kačacїch, pštrosїch, holubacїch vajčkach. Novinkou tohtoročnej výstavy sў vajčeka (korpus je polystyrėnový) zdobenє technikou patchwork. Otvorenie výstavy sa konalo 11. marca 2009 a výstava potrvá do 9. aprїla 2010. Je prїstupná v pracovných dňoch od 8.00 do 17,30 hod, 21. a 28. marca (nedeľa) od 14.00 do 18.00 hod.

PhDr. Ivana Strakošová
Vihorlatské múzeum v Humennom

РУСИНСКИЙ ПРОГРАМ 19. 3 – 31. 3. 2010

19. 3. 2010 – ПЯТНИЦА

18.00 - 18.30 – Радионовини

23. 3. 2010 – ВІТРОРОК

18.00 - 18.30 Радионовини

20.00 - 21.00 Радиомагазин, репріза

21.00 - 21.30 Подобы жывота – Василь Янко, репріза

21.30 - 22.00 Гітпарада русинських співанок

25. 3. 2010 – ЧЕТВЕРЬ

18.00 - 18.30 Радионовини

27. 3. 2010 – СУБОТА

18.00 - 19.00 Радіо молодых
Приповідка: Е. Костова:
О червенім автичку

19.00 - 20.00 Радиомагазин, репріза

20.00 - 20.30 Літ. релация: Із розповіданійової
творчости А. Аверченка

20.30 - 21.00 Гітпарада русинських співанок,
репріза

28. 3. 2010 – НЕДІЛЯ

7. 00 - 7.45 Село грать, співать і думу
думать, репріза

7. 45 - 9.00 Музичны поздравы

18.00 - 18.45 Кумове

18.45 - 19.00 Музичный облачок

29. 3. 2010 – ПОНЕДІЛЬОК

18.00 - 18.30 – Радионовини

31. 3. 2010 – СЕРЕДА

18.00 - 18. 30 – Радионовини

ПИВО - невычерпательна іншпірація Меджінародный день жен (МДЖ) у знаміню Русинів і пива

Славити МДЖ ся дасть вшеляко і будьяким способом. Доказом того была в тот день (8. 3.) у Корал Клубі на Левочській ул. ч. 9 в Пряшові нетіпова выставка на тему: **ЖЕНЫ І ПИВО**. Може собі теперь подумате, же што із тым „златым моком“ мають жены сполчного, кідь пиво од прадавна належить ку мужским лакотинкам. Но як сьме ся на вернісажі пере-свідчили, златый мок через креслений гумор знають перфектні звывразнити і жены. На спомянутій акції, котрой організатор був знамый русинський карикатуриста **Федор Віцо** і маїтель Корал Клубу **Али Корбачка**, было выставльованых **80 карикатур** од **23 авторок** практично із цілого світа. „Добра карикатура є як піша міна,“ такыма словами одкрыла вернісаж **Янетте Ланґова**, одборна працювичка **Шарішской ґалерії** в Пряшові. **А вера такых пішых мін, было того дня**

▲ Погляд на єдну із найчудотворнішых выставльованых карикатур.

барз вельо, бо організаторы на выставці презентовали выбір найліпшых рісунків із серії популярного меджінародного конкурзу Злата бочка, о котры був досправы великий интерес.

Также жены! На здравя хлопів з нашым пивом!

▲ Главны організаторы выставки, **Ф. Віцо** (горі) при славностнім отворіню акції і **Али Корбачка** наліво долов.

ПОЗЫВАМЕ ВАС НА 16. РІЧНИК ЗЛАТОЙ БОЧКЫ

Меджінародный конкурз кресленого гумору Злата бочка 2010 ся того року одбуде уж по 16-тый раз. Авторів кресленого гумору на тему пиво є досправды дость, пиво є просто невычерпательнов іншпіраційов про людей із цілого світа. О тім повідають і тогорічны рахункы: до конкурзу ся приголосило веце як **200 авторів** із **40 країн світа**, з того **24 авторів** свої творы заслало аж із далекой **Чіны**. Першыи раз ся до конкурзу запоїли і карикатуристы із **Костарікы** і **Індонезії**. То суть рекордны числа, ку котрым додаваме, же порота, котрой председа був минулорічний вітязь **Валентін Георгієв із Булгарьска**, оцінила выше **550 карикатур!** Мено тогорічного вітязя ся дізнаме уж традично **1. апріля** 2010 на святчній академії, котра буде споєна із вернісажов карикатур в центі міста Пряшів, перед Шарішсков ґалеріюв. Першыи апріль є як створеный про тот конкурз а як гварить головный організатор акції **Федор Віцо**: акція мусить быти фурт лем першого апріля, хоць бы тот датум припав ай на другого мая!

Так досвіданя 1. апріля! У світі пива, гумору і доброй дякы!

Текст і фото С. Л.

POZYVAME NA 65.VÝROČIE OSLÁV DAD-u DAD oslaví svoje výročie aj v Hotelovej akademii v Prešove

Je veľmi prínosné, keď sa mladí ľudia venujú aj niečomu inému ako sú počítačové hry. Chuť spoznávať rusínsku kultúru a hlavne divadlo prejavila aj naša trieda, 5. C Hotelovej akademie na Baštovej v Prešove. Dňa 23. marca 2010 organizujeme v priestoroch školy o 16.00 slávnostný banket s názvom 65. výročie Divadla Alexandra Duchnoviča. Túto akciu podporilo aj občianske združenie mlodý.Rusyný, ktoré sa venuje práve osvete a združovaniu mládeže, a preto takáto myšlienka bola pre nich veľmi pozitívne hodnotená.

Pod pojmom banket si mnohí ľudia predstavia jednoducho naplánovanú akciu, na ktorej sa ochutnáva jedlo a diskutuje sa. Aby sme ľudí vyviedli z omylu, pripravili sme pre vás slávnostný banket. Naši študenti vás obslúžia francúzskym spôsobom obsluhy, čo znamená predkladanie jedla priamo pred hosťom. Tento spôsob obsluhy sa už takmer nikde nevyužíva, ale stále v sebe nesie čaro, ktoré treba okúsiť. Jedálny lístok je ladený do rusínsko-rusko-ukrajinskej kuchyne,

kde ochutnáte typickú polievku boršč, mäsité jedlá, medzichod z rýb, chutné šaláty, flambované pochúťky a nevynecháme ani dezert. Aby sme ulahodili aj chuťovým pohárikom, máte na výber z rôznych alkoholických a nealkoholických miešaných nápojov a rôznych druhov vína.

Prečo sme sa rozhodli práve pre akciu DAD-ka? Nápad vznikol v našej triede po spoločnom uvážení. Prvým z hlavných dôvodov je ich už spomínané 65. výročie, ktoré si zaslúži nemalú

oslavu za svoje dlhoročné divadelné pôsobenie. Ďalším z dôvodov je priblížiť mladým ľuďom tvorbu rusínskeho divadla, aby spoznávali tento zaujímavý jazyk. Podujatím zároveň oceníme aj elán hercov a nasadenie, ktoré venujú svojim hereckým rolám.

Na bankete Vám okrem iného predstavíme malú výstavu, počas ktorej môžete spoznať divadelné kulisy z predstavení, pozrieť si ich zblízka. K dispozícii budú aj rôzne dobové kostýmy. Načrieme aj do histórie vzniku a vývoja DAD-ka. Ukážeme vám zábery, ktoré ste ešte nevideli. Celý večer vám spríjemníme zaujímavým programom. Na úvod vás prekvapí náš šikovný študent a klavirista Oliver Orlovský a potom nás zabavia herci z divadla. Aby ste na nás tak skoro nezabudli, máme pre vás pripravenú malú pozornosť. Vstup je len na zakúpené vstupenky, ktoré si v limitovanom množstve môžete objednať na telefónnom čísle **0910/310647**.

-AK-

*Зрахованя людей на
Словенську, ближыть
ся май 2011 р.*

СПОВІДЬ ПЕРЕД ОБРАЗОМ МАТЕРИ

Днесь:

Власта Оцетникова (на фото) пред-
сідателька Містной організації РОС
у Снині

Я особні єм собі по першыраз усвідомила змысел русиньской народной орен-
тації коло своей небіжкы бабы Анны
Оцетниковой із Калной Розтоky. Як мала
дітина слухала-м довгы години її розпо-
віди о животных походжінях. А бісідовати
было о чім, бо бабка ся родила у Амери-
ці а до Америки ходила потім на нащіву
своей сестры. А як же то вы, бабо, ся
годні дорозуміти із Американами, кідь
знаете лем русиньску бісїду. А вна на
т'то, же з материньсков бісїдов ся чоловік
не стратить никде на світі, бо мамина реч
давать енергію, котра помыгать шырити
радїсть і порозумліня меджі людми.

Барз ї гнівало, кідь наши валальчаны
ся вертали з Чеська або даодкы з друго-
го краю і уж за пару місяців мыляли свою
бісїду на чуджокрайній спосіб. При таких
нагодах все мі наказовала: А ты, дітино
моя, так не роб, не плювай на материн
чістый обрус! Я доднесь тій заповіді вірю
і нашому русиньскому як языкови, так
і культурі знам все честь оддати.

Хоць єм як русиньска функціонарька
неплачена за активіты в рамцях русинь-
ского культурного розвою, все знам зед-
нотити колектив наших людей, якы потім
далше шырять русиньску співанку, слово
і танець, абы людьом приношали радїсть
і обновльовали чутя главні у молодой
генерації ку своему народному усвідом-
ліню.

Хто не любить своє, не найде кутик
в сердцю ани про чуже. А хто ся чує
Русином, най то дасть світови знати при
зрахованю людей на Словенську у маю
2011.

В чім є сила? В мамі, што ты породила!

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA — ЧЕХОСЛОВАЦЬКА СОЦІАЛІСТИЧНА РЕСПУБЛІКА

Skola: Gymnázium v Prešove, Revolučná 13 - Гімназія в Пряшеві, Револ. 13
Школа:

Trieda: I. Číslo v triednom výkaze: 13 Skolský rok 1970/1971
Клас: I. № головного каталога: 13 Начальний рік 1970/1971

Vetva: humanitná - гуманітарний
Напряк:

VYSVEDČENIE — СВДОЦТВО
Greta Zelinková - Грета Зелінка

Meno a priezvisko: Грета Зелінка
Ім'я та прізвище:

Deň, mesiac a rok narodenia: 27. júla - липня 1955
День, місяць і рік народження:

Rodisko: Medzilaborce - Меджилабірці, okres: Humenné - Гуменський
Місце народження: округ:

Národnosť: rusínska - русинська štátna príslušnosť: ČSSR - СССР
Національність: державне громадянство:

▲ Цінне фото Др. Михала Бицька, головного куратора ММУЕВ в Меджилабірцях, на котрім як єме ся самы пересвідчили, русиньску народність собі было мож писати і за комуністичных часів. Свідочтво є іщі з року 1971 з doby Чеськословенської соціалістичной републїкы.

ЗАМАГУРЬСЬКЫ ФАШЕНГЫ В БРАТІСЛАВІ

На Замагурьскы фашенгы в Братіславі прийшли того року вірны За-
магурчани, якы жыють в Братіславі і в околиці главного міста. Балова
славність привабила і таких людей, котры о Замагурю знають лем барз
мало або ай нич.

Організаторы позывають на таку акцію
каждый рік все якесь інше село із того ре-
гіону, жебы спестрити свій програм. У тім
році то было наше русиньске село Остурня,
найзападніший кут русиньского етніка на
Словенську. Тягать ся коло потічка у довжці
девятьох кілометрів. Є памятковов резер-
ваційов народной архітектуры. В Браті-
славі старостка села Крістіна Грегорічкова
представила своє село на образках із де-
ревяньма будовами, кроями і прекраснов
природов.

Притомны могли послухати 11- членный
фолклорный субор, який співав русиньскы
співанкы, а тыж видіти танці в народных кро-

ях, в яких іщі дотеперь Остурнянці ходять до
церкви або у святочны дні.

Презентовали ся і своїми їдлами:

- традичний домашній хліб – москаль,
- бріндзовый колач – крес,
- домашня ковбаса, вівчій сыр, колачі
з кыснутаго тіста, маковники, орїховники,
солонина, бріндзовы пироги і гуляш.

Ай таким способом – музиков, співом, кро-
ями, їдлами, архітектуров мож презентовати
свое село. Нас тішыть, же в нашім главнім
місті ся презентовало праві наше русиньске
село Остурня.

Юрко Харитун

▲ Деревяна архітектура русиньской Остурні.

Юбілюючий майстро Штефан Ладжінський

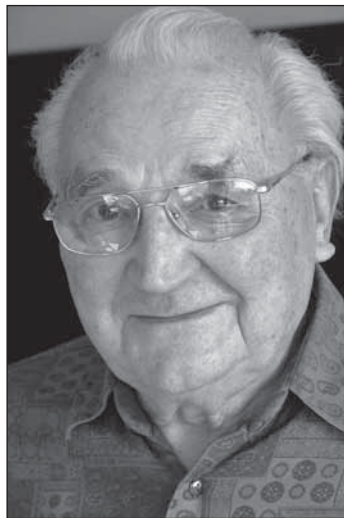
Композитор, діригент, шефдраматург, закладатель, формователь і перший директор популярного братиславського студія „С“, ведучий ПУЛЗ-у, бывший голова Русинської оброди, довгорічний русинський активіста, любитель русинських народних співанок а в непосліднім ряді жертвний Русин...

Тото вшитко, ходем в короткости характеризує особу нашого дорогоцінного юбіланта, **ШТЕФАНА ЛАДИЖІНСЬКОГО З БРАТИСЛАВИ.**

Ш. Ладжінський ся народив 7. марця 1925 у русинським селі Матисова, старолубовнянського округу. Гру на гусях штудовав в роках 1933-1938 на Музичній школі у Е. Гусзара в Пряшові, в році 1945 продовжив штудії тыж на Музичній школі в Баньській Бістріці. Быв членом многих музично-співацьких здружінь, в котрых пособив як діригент. В роках 1936-1939 був членом школьського оркестра на Руській гімназії в Пряшові, в році 1943 ся став діригентом співацького кружка на II. Штатній гімназії в Братиславі, в 1946-1950 був діригентом Оркестру словенської музики при СЧСП в Братиславі. Через воєнську службу заложив групу людовой творбы, під назвов Воєнський умелецький субор кпт. Налепки, котрый вів до 1951 р. В роках 1953-1954 був умелецький ведучий колективу Централного дому чс. армады

в Празі, од року 1954 був драматургом АУС ВН в Празі. В роках 1960-1965 пособив як ведучий Піддуклянського українського умелецького субору в Пряшові, про котрый написав много лібрет про пасьма співанок і танців. Тыж написав много текстів ку воєнським співанкам, напр. текст ку кантаті „Мір на оцілі“, котрого музичний запис зробив Е. Ф. Буріян. За пособліня в Пряшові скомпонував даскілько музично - сценічных форм про УНД і БД Кошыці. В роках 1965 - 1969 був шефдраматургом СЛЪУК-у в Русівцях, потім в роках 1969-1980 шефдраматургом ВУС в Братиславі і хормайстром музично-драматічного кружка Т. Г. Шевченка в Братиславі, про котрый скомпонував і много співанки.

В роках 1980-1990 був закладательом і першым директором „Штудія С“ (в сучасности Л + С). Його професіонална карієра ся

зміцньовала і став ся сучастьов „орхестралного умелецького жывота“ не лем в Братиславі. Выконовав функцію генералного директора Словконцерту а потім директора умелецьких сцен в Домі РОГ в Братиславі. Сполупрацує із хором Кірілометодеон, членове якого у сполупраці із

хором Коменіом при ПФ УК із диригентом ПГДр. Сергієм Міроновом, нагнали аудіоказету літургічных співів „ТЕБЕ ПОЕМ“, котрых управу зробив праві Ш. Ладжінський.

У своїм бідліщу заложив дитський субор Русівскы внучата, із котрым награв 2 аудіоказеты дитських співанок (з того ку двадцятьом з них музику і тексти зробив Ш.Ладжінський).

Ш. Ладжінський є автором публікації гітаровы гры про аматерів. Од наступу на пензію аж дотеперь активно пособить у хорі Кірілометодеон, в році 2006 написав і видав у хоровій управі „Співы ку літургії Яна Златоустого“, компонованы на основі „простопінія“ прашівської єпархії так, жебы зістала штонайвеще вірна традиціному характерови церковного співу.

Доказом того, же Ш. Ладжінський є і в далекій Братиславі вірний своему регіонові, Русинам і русинським співанкам, є цінна публікація – **Русиньскы перлы трома голосами.** Є то зборник дитських і женських хорів в котрім ся находить высше 120 русинських народных співанок з Выходного Словенська, котрого видавательом є Русинська оброда на Словенську.

І у своїм родиннім жывоті ся майстроу Ладжінському подарили великы діла. Того року зо свойов женов Лібушов, з котров мать дівку Катку і сына Іва, ославить 52. юбілей свадьбы. А як дідо ся тішыть зо своїх днесь уж дорослых внучат Мішкы і Мартінкы.

„Свіже“ інтервю з нашым юбілантом Ш. Ладжінським вам приношае од нашої сполупрацовничкы Тані Рундесовой із Братиславы.

„Русини сїть єднім з квітков в європській культурній квітці“

Кеды сте си првїкрат уведомили, же каждый человек је určїтеј народности а положили сте си отазку, кто сте вы?

„Je to zlozıte. Poslovenčovani nás bez toho, aby sme o tom vedeli а одрусінčovали нас такїєж без того, aby sme o tom vedeli. Keď som prechádzal z ruského gymnázia z kvarty на словенське gymnázium do kvinty, otec mi hovoril: Si zapísany ako

Slovák. Nik mi nevysvetľoval, prečo, hoci mojím detským rozumom som to chápal. Všade bolo v tých rokoch počuť rinčanie zbraní, vedelo sa, že budú protiruské nálady, tak sme boli Slováci. Ale keď som si spomenul на domov а chcel som sa pomodliť, modlil som sa по русінськы. Čo môže spôsobiť jedna modlitba... Keď som sa už neskôr ocitol v Praze а по-

hyboval sa vo svete hudby, jediný spev mi znel vždy najsilnejšie: Otče náš, ježe na nebesijach.

Dostali ste sa do cudzieho prostredia v Čechách, kde ste viedli množstvo hudobných telies а spolupracovali s desiatkami súborov. Za koho vás v Čechách pokladali národnostne?

За Словака. Nielen to, už od školy som mal napísané v papieroch: syn faráра pravoslávnej cirkvi. Bol som rarita.

Кеды сте са вратїли на Slovensko?
V 60. rokoch minulého storočia. Zavolali ma do Prešova do vtedaj-

šieho Podduklianskeho ukrajinského ľudového súboru.

Cıtili ste, že је то prostredie, ktoré је вам bližšie?

Bolo mi jednak bližke а jednak vzdialené. Lebo ukrajiničine som nerozumel.

Mali ste s tým aj vnútorný konflikt?

Áno. Od prvej chvíle som si myslel, že ak је то podduklianský súbor, prirodzene там budú pesničky z podduklianskeho kraja – naše pesničky, ktoré sme spievali ešte v ruskom gymnázium. Aj som ich там

začal robiť. Vtedy niektorí začali hovoriť, že vraj odukrajinizovávam ukrajinský súbor. Predtým v Prahe som však v takýchto národnostných dimenziách nikdy nerozmýšľal. Pamätám si, ako mi súbor prvý raz ukázal svoj repertoár. Vyzeral tak, že v tej minúte sa mohli členovia nazvať ukrajinskými emigrantmi, ale nie podduklianskym súborom.

Chápali ste sa už vtedy ako súčasť Rusínov?

V tom čase som si to určite nevedomoval, ale bolo to rusínske počínanie. Pobyt v Prešove ma prinútil rozlišovať, čo je ukrajinské a neukrajinské. Veď prečo dnes nemáme rusínske školy? Neobstoja bačovské argumenty tvrdiace, že vraj rusínske školy sa nezrušili. Zákaz rusínskych škôl, samozrejme, na papieri nevyšiel, len sa zakázalo učiť po rusínsky a mohlo sa len po ukrajinsky. Keď sa už oveľa neskôr urobila kodifikácia rusínskeho jazyka, bolo to v najvyššom možnom čase.

Kedy ste si uvedomili, že patríte k Rusínom? Až v 90. rokoch?

Presne neviem. Ale vo mne stále rezonovalo to, že som z ruského gymnázia.

Rusíni museli za veľmi krátku dobu stihnúť vývoj, ktorý inokedy v histórii trval aj storočie. Čo dnes Rusínom na Slovensku najviac chýba?

Najmä jednota. A ďalej to – čo však pokladám za prirodzený vývoj, lebo všetci sme vyrastali v odlišných podmienkach – že k myšlienke obrody rusínstva každý z nás

▲ Бывшыя прeдседовe Русиньскоi оброды Анна Кузьмякова i Штефан Ладжiнський.

pristupoval z inej pozície. Niekto viac z ukrajinskej, niekto indiferentne, niekto, napríklad ja, zo slovensko-českej. A každý si aj tú cestu predstavoval inak. Ja ako muzikant cez pesničky. Lekár tak, že v snahe pomáhať našim ľuďom sa chcel usilovať o to, aby sa čo najviac ľudí stalo lekármi. Literát – cez jazyk a pravopis. Každý to videl zo svojho

pohľadu a chcel, aby sa začali plniť dobré úmysly. Lenže ukázalo sa, že chýba nám schopnosť rozumne sa pohádať za dobrú vec. My keď sa pohádame, zatracujeme jeden druhého. Už na dobro! A to je absolútne nesprávne. Tretia vec, ktorá kazí jednotu, je nevyriešená národnostná otázka v tomto štáte.

Konkrétne v čom?

Tu sa udomácnila taká menšinová politika, že jednej menšine dajú viac, inej menej. Niekto to využíva, iný zneužíva, niekto štát vydiera. Môžu sa Maďari sťažovať, že popri všetkých vymoženostiach majú stále málo, ak majú ešte aj podporu z domovského štátu? Tí túto politiku zneužívajú. Rusínska obroda dostávala peniaze jednak na prácu v teréne, jednak na periodickú a neperiodickú tlač. Lenže naši ľudia sa zrazu začali hádať, komu z toho koláča, čo nám štát dáva, patrí viac. V skutočnosti tento štát ani raz nedal Rusínom toľko, aby im to podstatne pomohlo, aby si obnovili hoci jedinu školu. Rusínske školy sa kedysi nahradili ukrajinskými a tie ukrajinské sa aj obnovili, no rusínska ani jedna.

Zaujímalo to doteraz niektorého ministra školstva?

Nie. Keď minister školstva hovorí o národnostných školách alebo o školskej reforme, rusínske školy ani len nespomenie! A pritom – koľko ľudí sa dnes hlási k rusínskemu jazyku? Vyše 50-tisíc, a k ukrajinskému 9 a pol tisíce. Od „nežnej“ nikto nebol schopný predstúpiť pred Rusínom a povedať: Prepáčte. O koľko viac dostáva maďarská a ukrajinská menšina než rusínska? Ako môže existovať Zväz Rusínov-Ukrajincov, ak tu rusínsko-ukrajinskej národnosti niet? Akým právom im dáva štát viac peňazí než tým, ktorých zničili ukrajinizátori? Veď Ukrajinci si pýtajú aj od Ukrajiny. My nemáme od koho pýtať, lebo nemáme štát. Naším domovom je Slovensko, nám by malo Slovensko poskytovať všetky tie možnosti, ako školy, detské knihy či časopisy. Povedzte, kedy sa stalo, že by štát povedal: Dáme vám zvýšenú kvótu, aby ste mali aspoň na tlač pre deti. Nič také sa nestalo. Ako potom môže nastať jednota, keď je celá národnostná politika založená na nevraživosti?

Predsedom Rusínskej obrody ste boli v rokoch 2000 až 2002.

V čom to má dnes Rusínska obroda iné ako za vašich čias?

Námaha nás, Rusínov, hoci aj rozhádaných, predsa len priniesla ovocie. V tom, že si nás všimli naši ľudia. Niektorí síce fandia jednému a iní druhému, ale aj keď sa nemusia zhodnúť, jedni i druhí sa usilujú,

▲ Ш. Ладжiнський, повный елану, у своiй працoвнi в Русiнцях при Братiслави.

aby Rusíni boli na Slovensku Rusími. V tomto je dnešná situácia iná. Oveľa viac ľudí si už uvedomilo, že to niečo znamená, a nie pre nejaké výhody, ale pre krásu vlastného pocitu. Boli aj námietky, že prišla Európska únia a už je všetko jedno. Ona nám vraj aj tak zoberie identitu, vrátane našej rusínskej. Ukázalo sa však, že sebavedomie nám neberie, takže ani identitu nám nemôže zobrať. Dokonca sme pochopili, že všetko, čo sa zachová z originálu, dnes tvorí obrovské bohatstvo európskej kultúry. Aj naše rusínstvo môže byť jedným z kvietkov v európskej kultúrnej kytici.

V týchto dňoch vám vyšla knižka „Rusínsky perly troma holosami“, ktorá rozšírila váš už doteraz mimoriadne početný „zástup“ spevníkov, učebníc, zborníkov či propagačných publikácií spojených s hudbou. Aká je vaša najrajšia spomienka z detstva, ktorá súvisí so spevom či s hudbou?

Dedko Ladižinský bol kantor-učiteľ. Mój otec, farár, bol jeho najstarší syn – zo 14 detí. V rodnej Matsovej, kde sme žili do mojich štyroch rokov a neskôr zase v Malcove, kam otca preložili, sme chodili neustále do kostola. Veď ako fararove deti sme prirodzene museli byť stále v kostole. Tam pramení moje prvé vnímanie spevu. Pamätám si aj, ako v Matsovej bol u nás asi týždeň na návšteve biskup Gajdič. To bol zlatý človek. Mám naňho krásne spomienky. Rodičia sa však neskôr rozišli a ja s bratom sme sa aj s otcom presťahovali do Prešova k jeho rodičom. Tam bolo toľko detí, že k stolu si nás sadalo okolo 15–16. Keď nám dávali olovrant, len čo

skončili pri poslednom, prvý už mal hlad. Od starých rodičov sme však dostali toľko lásky, že si nepamätám, že by mi niečo chýbalo. A v tej rodine sa stále spievalo, každý na niečo hral, na husle či mandolínu. Napríklad dedo na husle. Raz ku mne prišiel, podal mi husle a pove-

dal: Hraj aj ty, vidíš ako hrám ja, rob to tak isto. Mne sa to zapáčilo. Hneď som potiahol sláčikom po A strune pesničku Rad by ja oraty... Dedo sa potešil: Z teba bude muzikant!

Svoj najnovší zborník piesní si ceníte osobitne. V čom bude podľa vás jeho najväčší prínos pre čitateľov či muzikantov?

Predstavte si obyčajný jednohlasý záznam niekde v spevníku. O čo je však iný, keď si niekde na dedine pani učiteľka, ktorá má povedzme husle, môže zahrat známu melódiu, ale viachlasne. Veľa jej to povie. Často sa pýtam: Keď si bol medzi Rusínmi, počul si ich jednohlasne spievať? Nikde. Oni akosi vedia, že spievať viachlasne je čosi krajšie. Keď sa do pesničky pridá tretí hlas, dostáva sa akoby o stupeň vyššie, než je len čistý folklór na dedine. Pesnička je pesničkou, ako keď je žena ženou v bežnom živote. Ale ak je pesnička trojhlasá, je to, ako keď tá žena ide v peknom kroji „na svjato do cerkvi“. Ak sa staré odovzdáva len v jednohlase, je to len udržiavanie, ale ak v trojhlas, už je to rozvíjanie. Trojhlas dáva možnosť harmonického čítania a myslenia, je pôvabnejší – je to už umelecký počin.

Od redakції Інфо Русин і Русиньскоi оброды на Словеньску жычiме нашому юбiлiантовi, мiцне здравя, много творчiх сил i спокiйний жывот.

ДЯКУЄМЕ ЗА ТО, ЖЕ СЬТЕ!

Матерiал о Ш. Ладжiнськiм спрацoвала С. Лисiнова
iнтервiю: Т. Рундесова
фотo: Т. П., А. К.

ШТО НОВОГО НА ПІДКАРПАТЮ?

Актуалны інформації і погляды на ситуацію у наших братів Русинів на Україні

Выбір із пресмоніторингу:

- Підкарпатські Русины жадають автономію під грозбов выголошіня штатности...
- Русины на Україні дотеперь не суть узнаны як самостатна народностна меншына, но і так хотять вступити до ЕУ...
- Ю. Тімошенькова (бывша премєрка України, неуспішна кандідатка на президента): „Народность Русин неекзітує“...

Таки ці подобны статі ся зьсь в посліднім часі обявлюють на передніх сторінках словенських і заграничных новинок. Было бы лем великым гріхом нас, Русинів, ся незаподіваты тов проблематиков, прото днесь актуалні інформуєме о ситуації, котра ся на Підкарпатю вытворять. Но жебы був читатель в образі, так перше даскілько фактів ку тій проблематіці.

Першым імпульзом ку тому, абы Русины на Україні ся стали штатом узнаванов меншынов, є то же Закарпатська областна рада на Україні іщі у марцю 2007 узнала Русинів за самостатну народностну меншыну. Подля слов Сергія Федакы (узnavаного українського новинаря) „цільом є ся дістати на уровень народной рады так, абы русиньска народность была цілым штатом узnavана як правна меншына, жыюча на Україні“. Тоту позитівну справу наслідні кінцьом рока 2007 Влада України вывернула і выголошіня Закарпатської областной рады неприяла. З того выплывать, же Русины на Україні не суть дотеперь узнаны штатом як народностна меншына.

26.10.2008 ся в Мукачові одбыв 2. Європський Конгрес Закарпатських Русинів під веджіньом о. Димітрія Сидора, справцю

Передовшыткым мы не приїмаєме названя землі Русинів „Закарпатська Україна“, но лем нашу історічну назву – „Підкарпатська Русь.“ Назва „Закарпатська Україна“ нам є чуджа, была принесена звонка, в часі анексії Підкарпатської Русі в часі войны.

Василь Джуган

православной церкви у Ужгороді. Делегаты 2. конгресу вызвали Закарпатську областну раду, абы ку 1. децембру 2009 зрядила

▲ В. Джуган, председа 1. СКПР і ОПР ЧР.

Русиньску автономну область із своей самосправов. Кідь ся так нестане, настане выголошіня самостатной републики Русинів. Сучастьов їднання Сейму было і прияты узнесія, де ся мімо іншого жадать обновліня републики Підкарпатська Русь, яка выныкла 22.11.1938. В смислі того узнесія буде выголошіня самостатного штату Русинів наслідовати лем тогды, кідь компетентны українськы органы не будуть акцептовати требованя, які суть у суладі із выслідком референдуму у 1991 році, кідь за автономію голосовало 78 % жытелів. Найвысший представитель Сейму закарпатських Русинів Димітрій Сидор про медіі повів: Мы лем хочеме, абы была вернута република і потверджія референдуму із року 1991, тзн. хочеме в території України вытворити властный штат – Підкарпатську Русь. Сучасні повів, же узнесія о самостатній закарпатській штатности надобуде платность у припаді, кідь дойде ку:

- **выголошіню вынимочного ставу українськыма органами,**
- **переслідованю або репресаліям против русиньських активістів,**
- **хотіню змінити уземно – самосправну єдноту даной области,**
- **пробі українських націоналнотерорістичных ґруп окупації території Підкарпатської Русі.**

Мімоштатным органом Русинів одказав, же у припаді, кідь нехотять підпорити ідею і узнесія Сейму підкарпатських Русинів, так най ся невимішуют до політики Сейму. Інтересне є, же о. Сидор невідпорує узnavаня Русинів за самостатну народность, што бы мало быти найголовнішым пунктом у даній ситуації на Підкарпатю. Найновшы інформації із 2010 р. потверджують, же о. Д. Сидор є в сучасности трестні обвинений за свої сміли высповы і за тзв. сепаратізмус. На копплія шыткых уведжєных проблемів сьме ся акуталні опросили председы 1. Світового конгресу Підкарпатських Русинів (дале СКПР) і председы Общества Подкарпатських

Русинів в Чеській республіці **Василя Джуґана** (дале ОПР ЧР), жыючого в Пардубіцях. (Походжіньом із підкарпатського Тячева).

Якы суть Вашы погляды на сучасну ситуацію на Підкарпатській Русі (українськiм Закарпатю)?

Передовшыткым мы не приймаеме названа землі Русинів „Закарпатська Україна“, но лем нашу історічну назву – „Підкарпатська Русь“. Назва „Закарпатська Україна“ нам є чужа, была принесена звонка, в часі анексії Підкарпатської Русі в часі войны.

Мате даякы конкретны пункты властных рішень у сучасній ситуації на Підкарпатю?

З правового боку Підкарпатська Русь до днешнього дня не входжать до правового поля країны, утвореной у році 1991. Конституція (устава) України і Закон України „О правоприятости...“ еднозначні твердят, же із меджінародных договорів, підписаных СССР, правоплатность на території України мають лем тоты, котры были ратіфікованы ай Верховнов Радов (парламентом) України. Но а підписаний договор меджі Чеськословенськом і СССР у Москві в юні 1945 року о „Закарпатській Україні“ до того часу Верховнов Радов України ратіфікований нияк не был. Выходячі з того, **Україна не може тримати сувереніту на „території Русинів южні од Карпат“** і її владнута ту з погляду меджінародного права є нелегітмне.

Мімо того Русины, выжываючі право на самовывзначіня, у референдумі в році 1991 согласили зачленили ся до України за предположіня статусу автономії. Дотеперь але політичны кругы Кіева выслідкы референдуму із 1991 року ігнорують.

Як ся накопліня тых проблемів одражать у найновшій ситуації на Підкарпатській Русі?

Є ту судный процес із обвиніньом православногo священника о. Димітрія Сидора, та, правду повісти, є то так як кібы обвиніня русиньского народа, яке ся діє „на обіднавку“ і правні не є ничім непідложене. Сьме пересвідчены, же тот судный процес не мать правной перспектывы. Другый Європский конгрес підкарпатських Русинів у Мукачеві мав мірный і абсолютні легітмный характер а прияты на нім документи западають строго до рамців меджінародного права. Конфенція о охрані прав чоловіка і основных слобод з 1950 рока, ратіфікована Верховнов Радов України 17. юлія 1997, і Меджінародный пакт о граждaньских (обчaньских) і політичных правах з року 1966, ратіфікований Указом Президії Верховного Совету України з 19. октября 1973 року, доволують слободу згромаджованя – право організовати мітінгы, демонстрації а тыж сходити ся у містностях; є то право чоловіка „першого поколіня“ (значіть, же патрить к правам граждaньским

▲ Отець Д. Сидор із Ужгороду при пропаґації Інфо Русина.

і політичным). Слобода згромаджованя є потверджена статьяв 20 Общей декларації людських прав.

Українов ратіфікованы меджінародны завязаня предпкладають і упевнюють „слободу поглядів, самооприділіня і інформованости“, причім слобода самооприділіня значіть „слободу гледаня, діставаня і передаваня будьякого помыслу без обмежіня формы устной, писемной, у формі часописній, умелецькій і будьякыма інакшыма формами подля властного выберу“. Єдиным ограничіньом слободы мысліня і слободы згромаджованя суть прямы вызвы к удійствітеліню насилных чінностей. В наших документах таких прямых вызв ку насилным чінностям не є.

Сьме абсолютні пересвідчены о невині отця Сидора. А што іщі веце, думаеме собі, же тот процес ся не веде лем против о. Сидора, але против вшыткых активістів русиньского руху з єдиным цільом – застрашыти його лідрів.

Василь Джуґан

Підпоруєте і надалше ідею, яка є заковлена в узнесію Сейму підкарпатських Русинів, котрый ся одбыв минулого року у Пардубіцях?

Документы, прияты на 2. Європскім конгресі підкарпатських Русинів у Мукачеві,

мають посуджовалный характер, суть в них уложены оцініня нашой роботы, позицій, тоты документы демонструють справодливость русиньских пожадовань і допоручують їх рішати в рамцях меджінародного права і цівілізованов формов. Зарівно з тым, мы стоїме на позиціях приятых рішень на Світовім конгресі у Пардубіцях.

Якы были позиції вашого общества в Пардубіцях при президентських вольбах на Україні?

У президентських вольбах на Україні сьме ани єдного із двох кандидатів другого кола не підпорили. Наша позиція была вызначена іщі перед вольбами і тотя ся нияк не мінить.

Сьте того пересвідчіня, же отець Д. Сидор є одсуджений невинні?

Сьме абсолютні пересвідчены о невині отця Сидора. А што іщі веце, думаеме собі, же тот процес ся не веде лем против о. Сидора, але против вшыткых активістів русиньского руху з єдиным цільом – застрашыти його лідрів.

Якы суть далшы програмы і цілі Сейму підкарпатських Русинів?

Стратегічны цілі Сейму підкарпатських Русинів суть подрібно розроблены в приятых документах 2. Європского конгресу підкарпатських Русинів.

Што бы сьте хотіли одказати Русинам на Словенську?

Єдиным нашим желаньом є указати і принести вам правду нашой позиції із першых уст, а не через інтерпретацію некомпетентных на то представителів і вшеліяких агентур і медій засяговавших до русиньского руху.

Текст і фото С. Лисінова

Выйшов русиньскый співник Штефана Ладжінського

Видавельство Русиньской оброды на Словеньску тыма днями выдало співник Штефана Ладжінського Русиньскы перлы – трьома голосами. Суть в нім уміщены ліричны співанкы шырокой обычайовой шкалы, рождественны колядки і єдина балада. Мелодії автор розписав на три голоса, также суть вгодным матеріалом про хорову інтерпретацію. Пісенник обсягає у переважности співы із западных русиньскых реґіонів Словеньска (Стара Любовня, Бардіїв, Свидник). О одношіну автора ку русиньскому співову і культурі много повість авторів вступ у співнику, якый публікуєме нижше.

Северовыход Словеньска – домовина Русинів

Дахто бы повів: бідный народ. Днесь то є в моді: Народ, котрый здобыв слободу, собі припадать векшый як є, кедь думать о тім, якый був утискований і убогий в минулости. Думам, же Русины не были веце (але ани менше) утискованы як іншы меншы народы, жыючі в оточію або в сусідстві великих. Може то є звична судьба меншых етнік на планеті ЗЕМЛЯ.

Убогий народ? Ні!

Часто были нашы людкове голодны під біднов стріхов над головов. Але убогы? Ні! Все были богаты духом і живлены свойов віров... В Бога і в себе. Ведь як інакше бы без нотодрукованя, без співників утримали тільки сторічя духа Кіріла і Мефодія і своє „Господи помилуй“... Як інакше бы были утримали дорогоценности своей співаной поезії, котра живить їх щіры сердца і одношіня ку обычайному і необычайному, веселому і смутному, любости і суровости, єдным словом – ку зеркалу о властнім богатстві сердечного духа.

Кажда співанка є перла, ба часто, нажаль, засыпана порохом, малоколи выгланцована баршаном інтерпретового майстерства,

котрый достав дар божый в подобі голосу і музикаліты. Чом думам „малоколи“ кідь, хвала Богу, русиньскы таланты ся зявляють, як кібы ожив заклятый ліс і грибы по нім роснуть, як по дождю новых надій при зблисканю слободнішого рана? Лем зато, же тых перлів духа – співанок є тільки, же часто їх ани не видиме. Суть розпорашены по луках каждоденного живота, але мы часто радше збераме тоты розквітнуты, котры уж хтось припарадив даром свого таланту і довів до блискучой популярности. Утримуйме і живме у вінку своїх сердець вшиткы розквітнуты, але придавайме ку ним далшы і далшы. Є їх веце як собі думате а в історії Русинів, в історії Словеньска і Европы + свіка + мають бівшый культурный вызнам, як собі знаме усвідомити і як ся їм днесь тот девіза признавать. Много і часто собі співали нашы мамы і бабы. При прядках, на хырестинах, при поротю піря, на свадьбах, при роботі на полю... А діти знали розоспівати каждую ярь, вытяговати як розмаїтых шарканів до неба свое „Гоя дюдя, Ой, до саду, дівчата, ці Заспівайме собі ДВОМА ГОЛОСАМИ“. А зато, же вірю в силу теперішнього духа і таланту наших жен і дітей, присвятив єм немало часу перебераню златых зеренок, жебы, ся в співі могли нашы перлы озвати і **ТРЬОМА ГОЛОСАМИ**. Суть в них мої вечеры і недоспаны ночі... То є мій скромный дарунок на захрану і выроціня перлів нашого народа, котрый і при своїй худобі був і є богачом духа.

Ш. Ладжінський.

Дякуєме Вам, Майстре, не лем за пестовательство, но ай за віропожеланя і на знак узнаня высочайности тыхто аргументів посыламе Вам мугтне Многая і благая літа.

Редакція Інфо Русина

Іщі все сьме непробужены?

В споїну з минулорочным 20-тым юбілейом ніжной революції вирішыв єм як першый з ініціаторів воскресія нашого повойнового школства зрекапітуловати його релативно довшу розвиваючу ся путь од років 1848 – 1849 аж по сучасність.

По австроугорьскій революції руська школа здобывать свій народный характер. Влада мусила доволити отворіня народных шкіл і зачати пошырьовати освіту. Піонерами культурно-народного просвічія ся ставають Адолф Добрянський і Александер Духнович, високоосвічене дуо, політично активне та знаме цілому славянському світові.

Наприклад в петіції, прочітаній Гурбаном на Славянськім зізді в Празі, Добрянський высунув вымогы Русинів – абы Словакам і Русинам было доволено закладати нелем народны, але і высшы школы і научати в них по словеньскы і по русиньскы.

Окрім того під веджіньом Добрянського ся одважила піти делегація к імператорови Францови Йосифови з вымогами узнати руську національність в Мадярську тай запроваджіня материньского языка в школах і дати русиньскым учітелім права і матеріалне забезпечіня.

І так материньскый язык ся став повинным учебным предметом в школах, котры припали під руськы конзісторії. Окружним інспектором був назначеный брат Адолфа Добрянського Віктор.

В ужгородьскій гімназії ся руськый язык заряджує (до научаня) в 1850 році. Товдішня реформа доволити в основных і середніх школах уживати матерьчїну як язык научалный.

Снага завести русиньскый язык ся зачала і в прашівскій гімназії. Од 1849 року научав го як першый А. Духнович. У Вестнику з 1852 року стоїть: „Гімназія пошырена на 8-класну. Хоць є „німецько-славянська“, і так буде на хосен Русинам. Бо в ній русиньскый язык і література ся буде учіти.“ В 1862 учіло ся в ній 73 Русинів. В 50-х роках в часі реформы вшиткы гімназії в Мадярську ся германізують. В році 1859 германізаторьскый закон є зрушений і малярчїна дістала знова перше місце.

По 1848-ім році, позад скасованя феодалных повинностей створюють ся єнокласны і двойкласны народны школы.

Александер Павлович выжадує педагогічну препарандію в єпархії на школованя учітелів. Бо кідь

буде канторьска нестача, та не буде того, хто бы заспівав „Господи помилуй“. Учітельска семінарія была отворена аж в 1895 році.

В Церковній газеті (1857, чїсло 15) ся дочітаме: „У нас не є писателів, бо не є публікы, а публікы не є зато, бо не є народных шкіл. Жебы народній освіті допомочі, мусиме дзбати про заснованя шкіл...“

Не є тот цїтат теперь і про нас актуальный?! Не мали бы сьме ся замїрати на гледаня ліпшых способів пошыріня шкіл, в котрых діточки бы ся навчіли в азбуці нич веце як ходем чїтати і писати. Ціль бы був досягнутый. Велике множество друкованых книг є лем средство або інструмент ку сповніню уведженой меты.

Лем жебы не втік влак днешнім молодым учітелім з апробаційов русиньского языка і культуры. Уж лем трїдцятьрічны Русины акурат што не стратили контїнуїту на азбуку а молодшы ся стають чуждїнцями на землі Духновича ай Павловича.

Мы маєме писателів і поетів, но не є шырокой публікы зато, же не учіть ся достаточне множество дітей материньскый язык.

В 1857 році выданий урядный приказ установив так, жебы сельскы діти на пасіня худобы не были одриваны од школы. Але най валальска громада забезпечить рядовых пастырів.

► с. 10

► с. 11

Парадоксно Духновіч ознамлюе, „же в Лабірьскім окресе понад 500 дітей школу нащівлюе. І в Гостовіцькім соборі до школы ходіть около 300 діточок. Правдоподобно і они од Лабірьчан собі приклад взяли. Іщі і в Стаціні 462 школярыків, прекрасных як цвіточкы, як еленикы Русинята успішно зробили экзамен (скушку), што іщі в Мадярьску ся так дово не стало.

„Руськы діти читають, пишуть і землеписом (географійов) по цілій Европі ходять. Ани не треба їх до школы наганяти,“ – твердив педагог Духновіч.

Абы в сучаснім русиньскім школстві ся сповнили оптимістичны слова нашого діятеля, не треба нам інше, лем не теоретизовати на конференціях о правописі, але – добивати ся на міністерстві школства о повинне научаня двойгодиновкы предмету русиньскый язык і культура. (Дай Боже, дай, абы-м того іщі ся дочекав. Аж тогды нашы научны тітулы здобудуть своє належне місце не лем в абстракціях науки, але і в каждоденнім животі русиньскім).

О гімназіяльнім ці середньо-школьскім научаню русиньско-го языка скоро не можеме ани говорити. Тадь добрі знаме, як допало, або як сьме походили з научаньом материньчыны в Меджілабірцях – в центрі Русинів.

Духновіч в письмі Я. Головацькому в 1853 пише: „Брате, у нас читательство вельмі слабе, книги купувати не звыкли іщі нашы, докільця і самы священники задарьмо роздавають, жебы привыкли помалы всі нашы читати.“

І наш видаватель мі авізовав, же проведе конкурз на авторів новых учебників. Без коментаря – не знам про кого. Мі є тяжко, кідь уж ай реедично минулого року была выпущена книжка – Русиньскый язык про 5. класу ОШ. Думам, же то є лем збыточне розмітованя грошей з Міністерства школства. Хоць, можно, хтось з того тяжьть на іншы цілі? (Може, же хоче загамовати цілосвітову кризу?)

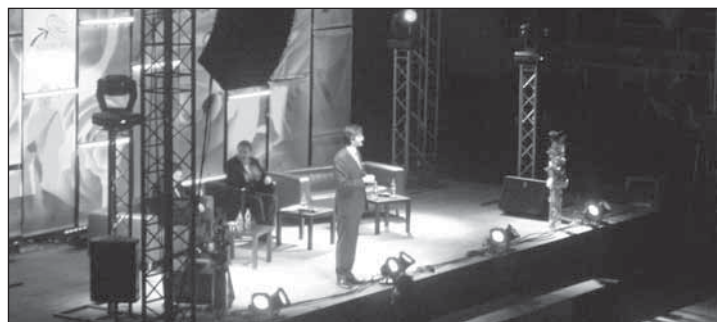
Зато выужывам ай тов путьов авторьске право, же без мого соглашнія їх в далшых роках не доволям друковати. Озве ся мі дахто з культурнов реакційов на тоты мої трохы зуфалы рядкы?

Мітр. Янко Грїб

ROBERT KALIŇÁK, MINISTER VNÚTRA SR:

„SOM POLORUSÍN A POLOBULHAR“ ...

Najsilnejšia strana súčasnej vládnej koalície Smer - sociálna demokracia pokračuje v tradícii, ktorú po nežnej revolúcii r. 1989 na Slovensku „oživila“ Strana demokratickej ľavice. Táto strana pred piatimi rokmi integrovala do Smeru a pokračovala v tradícii osláv Medzinárodného dňa žien (MDŽ). V meste Prešov majú oslavy ženského sviatku v réžii Smeru – sociálnej demokracie veľký úspech. Dôkazom toho bola aj preplnená hádzanárska hala na Baštovej ulici. Organizátori uvádzajú, že sa akcie zúčastnilo vyše 2000 ľudí. Veľké návaly fanúšikov do haly pritiahla lukratívna účasť vrcholných predstaviteľov vládneho kabinetu. Veselo i vážne sa k účastníčkam a účastníkom prihovorili **Robert Fico**, premiér a predseda Smeru – sociálnej demokracie, **Róbert Kaliňák**, vicepremiér, minister vnútra a podpredseda strany a **Richard Raši**, minister zdravotníctva. Mimo nich do Prešova zavítali aj iní vzácní hostia ako **Viera Tomanová**, minis-

▲ R. Kaliňák v úvode Prešovčanom prezradil, že jeho šéf R. Fico je ženatý 22 rokov, o sebe povedal, že je ženatý 22 mesiacov, no už je to vraj cítiť!

terka práce a sociálnych vecí, poslanci Národnej rady SR **Stanislav Kubánek** a **Mikuláš Krajčovič**, či **Peter Obrimčák**, poslanec slovenského parlamentu, súčasný primátor mesta Stropkov. Akcia nemala politický charakter, niesla sa v znamení osláv, na ktorých R. Fico pripomenul, že MDŽ „nevymysleli ani za socializmu, ani za komunizmu. Sviatok vznikol začiatkom uplynulého storočia 8. marca 1908 v New Yorku, keď viac ako 40 tisíc žien, ktoré pracovali v textilnom priemysle, začalo štrajkovať za kratší pracovný čas a za lepšie pracovné podmienky. Získalo to takú odozvu, že 8. marec sa od toho času začal pripomínať na celom svete“, dodáva premiér SR.

Keďže sa akcie zúčastnil aj už spomínaný **Róbert Kaliňák**, ktorého pôvod smeruje na východ ku svíd-

▲ Premiér R. Fico a minister vnútra R. Kaliňák na úspešnej akcii MDŽ v Prešove.

nickým Rusínom, položili sme mu pár aktuálnych otázok na tému – RUSINSTVO.

Ste známy predovšetkým ako politik, no mnohí z nás nepoznajú vaše rodinné zázemie. Mohli by ste čitateľom Info Rusína priblížiť svoj pôvod a vzťah k rusínstvu?

Mám rusensko – južankú krv, som silný kríženec, pretože moja mama je Bulharka a otec Rusín. Ja som sa narodil v Bratislave, no k východnému Slovensku mám vrúcny vzťah a veľ-

a naopak. Ale nie tak dávno som riešil aj otázky premeny škôl v Bardejovskom a Svidníckom okrese. O vyjadrenie môjho názoru k tomu ma požiadal štátny tajomník ministerstva školstva. Konkrétne sme riešili to, že istí riaditelia škôl už v spomínaných okresoch sa viac orientovali na ukrajinskú stranu, no deti v školách boli viacej z rusinských rodín. Snažili sa presadzovať vyučovací jazyk ukrajinský a vznikol tam zásadný problém. Urobil som všetko preto, aby sa to všetko celé premenilo. Vo všeobecnosti však platí, že zákon stanovuje podmienky vždy presne - rovnako pre Rusínov, Ukrajincov, či Maďarov. No smutné je, že pre Maďarov, bohužiaľ, len pri schvaľovaní takýchto zákonov sme my Rusíni jediný argument, keď často a veľmi radi hovoria: „Veď to nie je zákon iba pre nás, ale aj pre iné národnostné menšiny...“ Je potrebné poukázať aj na fakt, že ak Maďari niečo vydobyjú pre seba, v tom istom pomere sa to dotýka aj Rusínov. Otázne však je, či to Rusíni potrebujú, alebo či to budú Rusíni využívať.

Iniciatívna skupina na záchranu Ruského domu v Prešove Vám 1. februára 2010 zaslala otvorený list, konkrétne - Podnet na prešetrenie činnosti a prevedenie hĺbkovej kontroly Nadácie Ruského klubu-1923 v Prešove z dôvodu podozrenia z porušenia zákona. Aké stanovisko zaujmete k tejto pomerne známej kauze Ruského domu?

Áno, som informovaný o tomto probléme, v daný moment poverený pracovník kompletizuje údaje zo všetkých strán, aby som sa následne mohol touto problematikou objektívne zaoberať. V každom prípade sľubujem, že sa tomu budem venovať.

Text a foto Silvia L.

NAPÍŇAJÚ SA MINÁČOVE SLOVÁ O BRATSTVE A VZÁJOMNOSTI SLOVANOV

V predhádzajúcom čísle Info Rusína sa jeho čitateľa mali možnosť dozvedieť o neobyčajne milej udalosti posilňujúcej vzťahy slovanskej integrity a vzájomnosti. Po rokoch svojich vlastných prevažne paralelne rozvíjaných činnosti sa okresná organizácia Rusínskej obrody a Miestny odbor Matice slovenskej v Prešove rozhodli podpísať Memorandum o spolupráci. A tak sa na pôde tunajšej Filozofickej fakulty, za prítomnosti predsedov oboch organizácií, Dr. L. Matiska a Dr. M. Kaliňáka, najaktívnejších členov oboch organizácií, študentov ale aj vzácnych hostí odohrala milá slávnosť, ktorá sa na východe Slovenska natrvalo zapíše do histórie vzájomných vzťahov Rusínov a Slovákov.

Stalo sa tak v období, ktoré dnes nie je pre Rusínov vonkoncom ľahké a ani jednoduché. Po rokoch úporne vedených zápasov a národnostného obrodovania, kodifikácie jazyka i nesmierne náročnej kultúrno-osvetovej a vzdelávacej práce s mládežou a občianskou verejnosťou. Je tu však určitá nádej na optimizmus.

Každý, kto sa dôvernejšie zoznámil s históriou Slovákov ako štátoprávneho národa, dobre vie, že podobnými neobyčajne krušnými časmi si v druhej polovici 19. storočia museli prejsť aj Slováci. Zaujímavou skutočnosťou je fakt, že im pritom okrem niektorých svetových osobností (B. Björnson a ďalší) pomáhali aj Rusíni. Všeobecne známym je tu napríklad osobný podiel A. Dobrianskeho, vedúceho spoločnej slovensko-rusínskej delegácie k cisárovi, významného rusínskeho buditeľa a zástancu úzkej spolupráce so Slovákmí. Niet divu, že pri pamätnom akte vzniku Matice Slovenskej (1863) nachádzame na pamätnej listine jeho podpis na druhom mieste, hneď za podpisom slovenského národovca, biskupa Š. Moyzesa. Aké sú však ďalšie aspekty histórie vzájomných vzťahov Rusínov a Slovákov v tomto období? Mohli Rusíni v živote vtedajších Slovákov zohrávať nejakú významnejšiu úlohu?

Jednou z tých, ktorí bližšie analyzovali a aj v literatúre vyzdvihovali historický význam Rusínov pri zachovaní slovenskosti nášho územia

▲ Autor článku, PhDr. Milan Sidor CSc., veľký sympatizant Rusínov (pochádza z rusínskej obce Krušinec, okres Stropkov).

a Slovákov, bol dnes už nebohý slovenský literát a istý čas aj správca Matice slovenskej – Vladimír Mináč (1922-1996). Keď som mu roku 1990 po jednej z televíznych diskusií, kde naňho takmer beštiálne dorážali niektorí mladí diskutéri (Milan Nič a ďalší), vyjadril v bratislavskom Klube spisovateľov osobnú podporu a porozumenie, prijal to ako rodený Sparťan a z jemu vlastnou iróniou vyriekol: „Už som prežil aj horšie časy! Dôležité je, aby si Slovania navzájom neublížovali!“

V druhej časti besedy o vzájomnom vzťahu Slovanov, keď som mu stihol priblížiť aj niektoré ďalšie aspekty z oblasti národnostných a kultúrnych zápasov na východe Slovenska, sa napokon aj on osobnostne „otvoril“ a z vlastnej historickej pamäte vylovil niekoľko pozoruhodných tvrdení. Podľa nich sa práve Rusíni stali pre Slovákov významnou historickou oporou a Slovákov tiež pomohli zachrániť.

Je všeobecne známe, že v súvislosti so zničujúcou etapou násilne vedenej maďarizácie po roku 1867 vyústili v 2. pol. 19. st. udalosti na Slovensku do uzavretia troch slovenských gymnázií a rozpustenia Matice slovenskej (1875). V priebehu 70-tých a 80-tých rokov 19. st. sa však podľa osobného tvrdenia V. Mináča udialo aj niečo, čo sa v histórii doterajších vzťahov slovanských národov vidí len málokedy! Na nesmierne tvrdé útoky maďarizátorov voči Slovákom a vyjadrenia vtedajšieho predsedu vlády Uhorska Kolomana Tisza, že „Slovákov v Uhorsku niet!“ a „Taký národ v Uhorsku nepoznáme!“, odpovedalo v roku 1890 rusínske obyvateľstvo tým, že 110 obcí z východného a stredného Slovenska, kde boli pôvodnými obyvateľmi práve Rusíni, sa oficiálne prihlásilo k slovenskej národnosti.

Priznám sa, že tieto tvrdenia mi ako človeku, ktorý od svojich študentských čias prejavoval záujem o históriu jednotlivých a osobitne malých slovanských národov, mi vtedy pripadali ako nesmierne zaujímavé. V odbornej literatúre som si ich však vtedy nedokázal overiť. Po určitom období prekryl túto zaujímavú osobnú epizódu nemilosrdný čas. V roku 1998, teda necelé dva roky od úmrtia V. Mináča, som od jedného zo svojich bratislavských priateľov, publicistu a spisovateľa Petra Holku obdržal útlu knihu biografických rozhovorov s V. Mináčom „V košeli zo žihľavy“ (Bratislava, Fatrín, 1998), v ktorej

som potvrdenie týchto faktov na strane 97 konečne našiel! Jeho vtedajšie tvrdenia majú teda objektívny základ a to nielen v archívoch Matice slovenskej, ale aj v konkrétnej literatúre. Som rád, že pri nedávnej návšteve Múzea rusínskej kultúry v Prešove sa im v rukopisnej podobe za prítomnosti rusínskeho spisovateľa M. Kseňáka potešila aj jeho historicky prvá riaditeľka PhDr. Olga Glosíková, DrSc.

Toto stretnutie s „batkom“ Mináčom a hlavne fakty, ktoré uviedol, ma už pred 20-timi rokmi privedli k zamysleniu, kedy to raz niekto ten vysoko ústretový, ba vlastne heroický skutok oplátí Rusínom rovnakou mincou. Aj preto som sa rozhodol zapojiť do obrodzujúceho sa slovanského hnutia. Toto celosvetové hnutie sa totiž práve v roku 1998 na svojom 7. zjazde v Prahe vydalo na novú cestu moderného, dynamického Slovanstva otvorene reagujúceho na zložité integračné procesy v Európe a viaceré globalizačné výzvy.

I keď sa v úvode článku spomínaný slávnostný akt podpisu Memoranda o spolupráci prešovských matičiarov a Rusínov odohral až 8. januára 2010, teda po 120-tich rokoch od Mináčom vyzdvihovaného prístupu rusínskych obcí, z roku 1990, som tomu nesmierne rád. Teším sa z toho nielen preto, že som bol prítom a zároveň mal možnosť sa k oboj podpísujúcim stranám aj krátko prihovoriť, ale že po nesmierne ťažkých rokoch národnostného sebauvedomovania a obrody sa rok pred blížiacim sa sčítaním obyvateľstva v Slovenskej republike napíňajú Mináčove slová: „Verím, že Slováci budú vo vzťahu k Rusínom rovnako žičliví a raz im to aj vrátia“. Na Slovensku, v metropole Šariša v Prešove, sa tak už vlastne aj stalo. A práve táto udalosť, ktorá je naplnením Mináčových prorockých slov, môže byť vzorom pre celý rad ďalších okresov a miest, kde si Slováci a Rusíni spolunažívajú ako skutoční slovenskí bratia.

PhDr. Milan Sidor, CSc.

Združenie slovenskej vzájomnosti

InfoРусин. Vydáva Rusínska obroda na Slovensku. Realizované s finančnou podporou MK SR – program Kultúra národnostných menšín 2008. **Poverený funkciou šéfredaktora:** Štefan Suchý, redaktorka Silvia Lysinová. **Grafická úprava:** Róbert Vico. **Adresa redakcie:** Rusínska obroda, InfoRusín, Levočská 9, 080 01, Prešov. **Tel.:** 051/772 28 89, 051/748 27 75, 051/748 27 76, e-mail: rusinska.obroda@kryha.sk, toto číslo nájdete i na www.rusyn.sk. **Predplatné na rok:** 6,64 €, do európskych štátov: 11,66 € do mimoeurópskych štátov 30 \$, číslo účtu: 2660718084/1100. **Výroba:** ADIN, s. r. o., Prešov. **Registračné číslo:** MK SR 3158/2004. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciam. Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Za obsah príspevku zodpovedá autor. Inzeráty, reklamy, sponzoring preberáme v redakcii Info Rusín, Prešov (budova Daňového úradu). Toto číslo vyšlo v náklade 2000 kusov.

Rusínska obroda-Info Rusín

Levočská 9

080 01 Prešov 1

“D+4”

4/2007/RPC PO

Platené v hotovosti

080 10 Prešov 10